

УДК 636.2.636.084.52

СЕМЧУК І.Я., канд. с.-г. наук

ПІВТОРАК Я.І., д-р с.-г. наук

ДУТКА В.Р., канд. с.-г. наук

Львівський національний університет ветеринарної медицини

та біотехнологій імені С.З. Гжицького, м. Львів, Україна

semchuk.iryana@gmail.com

ОРГАНІЗАЦІЯ НОРМОВАНОЇ ГОДІВЛІ ТА СПРЯМОВАНОГО ВИРОЩУВАННЯ РЕМОНТНИХ ТЕЛИЦЬ

Матеріали статті відображають початковий стан довготривалих наукових досліджень на ремонтних теличках української чорно-рябої молочної породи. Дослідження спрямовані на одержання високопродуктивного гурту лактуючих корів в умовах фермерських господарств з врахуванням зональних особливостей виробництва кормів та перспективних технологій господарств Західної Європи. Доведено, що спрямоване вирощування ремонтного молодняку великої рогатої худоби на першому етапі їх живлення з використанням концентрату ІНТЕРМІКС КМ стандарт за помірного рівня енергетичного живлення до 9-12-місяців забезпечує зростання середньодобових приростів на 7,3 % порівняно з групою теличок, яким у раціон не включали цієї добавки.

Ключові слова: ремонтні телиці, ріст і розвиток, прирости маси, соєвий концентрат ІНТЕРМІКС КМ стандарт.

Постановка проблеми, аналіз останніх досліджень і публікацій. Виробництво молока значною мірою залежить від породи великої рогатої худоби та рівня повноцінності годівлі тварин і в наших умовах для годівлі лактуючих корів використовують в основному об'ємисті корми: зелені, силос, сіно, здобрена січка соломи, відходи переробки (жом, меляса, брага тощо). Зернова група або концентрати становлять всього 20–30 % поживності раціону [4, 5].

Головною перевагою виробництва кормів західних технологій є додаткове подрібнення об'ємистих кормів до довжини стебел 0,3–0,5 мм та використання вільного доступу до кормового столу на якому знаходиться фураж. До його складу входить плющене зерно кукурудзи. Під час доїння додатково згодуюють концентрати [1, 3]. Однак концентратний тип годівлі корів має як переваги, так і недоліки, особливо в годівлі ремонтних телиць. Так, для корів, це висока яловість (30 % і більше), що обмежує тривалість ефективного використання корів до трьох років. У кращих вітчизняних господарствах активно використовувати корів 5–6 і більше років за яловості не вище 8 % [3]. У зв'язку з цим організація повноцінної годівлі молодняку великої рогатої худоби, призначеного на ремонт стада, особливо високопродуктивного – актуальне завдання.

Метою роботи було вивчення особливостей формування майбутньої молочної продуктивності ремонтних теличок залежно від віку, рівня енергетичного та протеїнового живлення.

Матеріал і методи досліджень. Дослідження проводили в умовах ТзОВ “Барком” Пустомитівського району, Львівської області. Результати початкового етапу цих досліджень показано в таблиці 1. Науково-господарський дослід проводили на трьох групах ремонтних телиць української чорно-рябої молочної породи по 10 голів у кожній, відібраними за загальноприйнятими методичними вимогами. До 6-місячного віку тварин поступово привчали до поїдання кормів, які готувались у господарстві. Дослідним групам до даванки концентрованих кормів додавали концентрат ІНТЕРМІКС КМ стандарт у кількостях наведених у таблиці 1.

В усіх групах теличок визначали перетравність поживних речовин, вплив добавки ІНТЕРМІКС КМ стандарт на ріст і розвиток тварин.

Результати досліджень та їх обговорення. Органи і тканинні системи великої рогатої худоби найбільш активно формуються до 12-місячного віку і значною мірою залежать від споживання сухої речовини і енергії у складі кормів [3, 5]. Нами було проведено розрахунки середнього споживання сухої речовини і доступної енергії ростучими теличками у різні періоди їх вирощування починаючи із шестимісячного віку (табл. 2).

За результатами досліджень встановлено специфічний вплив типу раціонів на споживання теличками сухої речовини, а також енергії в процесі їх росту і розвитку. Максимальне споживання

сухої речовини на голову на 100 кг живої маси та обмінної енергії характерне для теличок до 6-місячного віку з поступовим зменшенням до 12-місячного віку. Отже, на ефективність використання сухої речовини і обмінної енергії загалом впливають як вік молодняку, так і тип раціону, а також забезпеченість важливо необхідними елементами живлення.

Таблиця 1 – Схеми науково-виробничого дослідження, n=10

Вік піддослідних теличок, міс.	Структура раціону і групи залежно від періоду вирощування		
	1 контрольна	2 дослідна	3 дослідна
до 6	молочний період, основний раціон, ОР: (молоко незбиране, збиране, концкорми) – 45% грубі (сіно злаково-бобове) – 20% соковиті (сінаж, силос) – 35%		
	ОР	ОР + концентрат інтермікс 30%	ОР + концентрат інтермікс 30%
6 – 9	період дорощування, основний раціон, ОР: грубі (сіно злаково-бобове) – 25% соковиті (сінаж, силос) – 40% концентрати – 35%		
	ОР	ОР + концентрат інтермікс 25%	ОР + концентрат інтермікс 30%
9 – 12	основний раціон, ОР: грубі (сіно злаково-бобове) – вволю соковиті (сінаж, силос) – вволю концентрати – 25%		
	ОР	ОР + концентрат інтермікс 20%	ОР + концентрат інтермікс 25%

Таблиця 2 – Середнє споживання сухої речовини і доступної для обміну енергії за інтенсивного вирощування теличок (M±m, n=10)

Вік, місяців	Жива маса, кг	Суха речовина, кг		Обмінна енергія, МДж	
		на голову на добу	на 100 кг живої маси	на голову на добу	на 100 кг живої маси
До 6	35,6±1,8	5,5±0,10	3,59±0,09	55,7±1,12	36,35±1,13
9	212,8±2,5	6,1±0,19	2,33±0,07	79,5±2,68	27,68±1,12
12	277,8±2,6	7,1±0,21	2,10±0,05	93,3±2,78	27,56±0,99

Таблиця 3 – Перетравність поживних речовин кормів піддослідними тваринами, % (M±m, n=10)

Показники	Групи		
	1 контрольна	2 дослідна	3 дослідна
Суша речовина	68,7±0,76	69,3±0,68*	70,3±0,66*
Органічна речовина	71,5±0,93	74,8±1,04*	75,3±1,06*
Сирий протеїн	66,9±1,00	68,7±0,90*	69,4±0,80*
Сирий жир	55,1±1,03	56,2±0,95*	56,0±0,94*
Сира клітковина	49,4±1,18	51,4±1,10	51,6±1,11
БЕР	80,7±1,08	81,5±1,01	81,9±0,80

Примітка: різниця до показників першої групи статистично вірогідна (P< 0,05*)

Важливим показником високої в майбутньому продуктивності сільськогосподарських тварин загалом і жуйних зокрема, є кількість спожитих кормів і рівень їх засвоєння, або перетравність поживних речовин у шлунково-кишковому тракті.

Із таблиці 3 видно, що рівень перетравності поживних речовин із спожитого корму у всіх теличок був високим. Всі корми поїдалися тваринами охоче, залишки були незначними. Водночас тварини другої та третьої дослідних груп, до складу раціону яких було включено концентрат ІНТЕРМІКС КМ стандарт в складі зернової суміші, вирізнялись кращими коефіцієнтами перетравності кормів порівняно з контрольною групою, що свідчить про ідеальну збалансованість їх раціону за мінеральними речовинами та вітамінами необхідними для нормального

росту та розвитку. Відтак, це позитивно впливало на розвиток шлунково-кишкового тракту, особливо у період від 6 до 9-місячного віку при середньому, як енергетичному так і протеїновому живленні.

Таблиця 4 – Інтенсивність росту ремонтних теличок підослідних груп, (M±m, n=10)

Показники	Групи		
	1 контрольна	2 дослідна	3 дослідна
Середня жива маса на початок досліду, кг	151,2 ±2,93	153,2±2,27	152,7±2,85
Середня жива маса на кінець досліду, кг	247,8±9,50	285,4±10,30	285,9±10,60
Приріст живої маси: Всього, кг	96,6±3,45	132,2±3,25	133,2±3,27
Середньодобовий, г	527,8±5,70	722,4±5,30	727,8±5,28

Підвищений рівень перетравності поживних речовин позитивно вплинув і на інтенсивність росту підослідних тварин за 183 дні досліду (табл. 4). Порівняння результатів контрольної та дослідних груп засвідчує зростання середньодобових приростів у теличок, яким згодовували ІНТЕРМІКС КМ стандарт в середньому на 200 г порівняно з групою теличок, які знаходилися на господарському раціоні.

Висновок. Таким чином, додавання до раціону ремонтного молодняка великої рогатої худоби концентрату ІНТЕРМІКС КМ стандарт сприяє підвищенню рівня перетравності поживних речовин корму та інтенсивності росту тварин.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Кудлай І.М. Вплив рівня годівлі на продуктивні та біологічні особливості тварин української чорно-рябої молочної породи / за ред. Сірацького Й.З. – К.: Науковий світ, 2001. – 92 с.
2. Молочна ферма найближчого майбутнього / Столярчук П.З., Наумюк О.С., Голодюк І.П., Матеуш В.Л. // Наук. вісн. Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С.З. Гжицького. Том 10., № 2 (37) частина III.– Львів, 2008. – С. 181–184.
3. Теорія і практика нормованої годівлі великої рогатої худоби: [Монографія] / за ред. В.М. Кандиби, І.І. Ібатуліна, В.І. Костенка. – Ж., 2012. – 860 с.
4. Цвігун А.Т. До питання вивчення обміну речовин в організмі тварин / А.Т. Цвігун, М.Г. Повозніков, С.М. Блюсюк // Науковий вісник НАУ. – Київ – 2004. – №.74. – С. 74–78.

REFERENCES

1. Kudlaj I.M. Vplyv rinvja godivli na produktyvni ta biologichni osoblyvosti tvaryn ukrai'ns'koi' chorno-rjaboi' molochnoi' porody / za red. Sirac'kogo J.Z. – K.: Naukovyj svit, 2001. – 92 s.
2. Molochna ferma najblyshhogo majbutn'ogo / Stoljarchuk P.Z., Naumjuk O.S., Golodjuk I.P., Mateush V.L. // Nauk. Visn. L'viv's'kogo nacional'nogo universytetu veterynarnoi' medycyny ta biotehnologij im. S.Z. Gzhyc'kogo. Tom 10., № 2 (37) chastyna III. – L'viv, 2008. – S. 181–184.
3. Teorija i praktyka normovanoi' godivli velykoi' rogotoi' hudoby: [Monografija] / za red. V.M. Kandyby, I.I. Ibatulina, V.I. Kostenka. – Zh., 2012. – 860 s.
4. Cvigun A.T. Do pytannja vyvchennja obminu rečovyn v organizmi tvaryn/ Cvigun A.T., Povoznikov M.G., Bljusjuk S.M. // Naukovyj visnyk NAU. – Kyi'v – 2004. – №.74. – S. 74–78.

Организация нормируемого кормления и направленного выращивания ремонтных телок

И.Я. Семчук, Я.И. Пивторак, В.Р. Дутка

Материалы статьи отражают исходное состояние долговременных научных исследований на ремонтных телочках украинской черно-рябой молочной породы. Исследования направлены на получение высокопроизводительной группы лактирующих коров в условиях фермерских хозяйств с учетом зональных особенностей производства кормов и перспективных технологий хозяйств Западной Европы. В публикации доказано, направленное выращивание ремонтного молодняка крупного рогатого скота на первом этапе их питания с использованием концентрата Интермикс КМ стандарт при умеренном уровне энергетического питания до 9 месяцев обеспечивает рост среднесуточных приростов на 7,3 % по сравнению с группой телок, которым в рацион не включали эти добавки.

Ключевые слова: ремонтные телки, рост и развитие, приросты массы, соевый концентрат Интермикс КМ стандарт.

Надійшла 9.10.2014.